

Odborniki društva: „Narodni dom“ so gospodje: Dr. Možej predsednik, dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški, namestnik, dr. Josip Staré blagajnik, Ivan Hribar, tajnik, Fr. Fortuna, P. Grasselli, dr. Anton Jarec, Vaso Petričič, dr. Valentin Zarnik, Janez Murnik, Ferdo Souvan, dr. Fr. Papež, in Ivan Kušar.

Bog nakloni obilno svoj blagoslov prevažnemu podjetju!

Družba sv. Mohora

deluje že 30 let. Od njenega začetka 1852 do danes je na tisoče dragocenih spisov različnega zapopadka spravila med slovenske bralce. Udom njenim gotovo ni žal za tiste krajevarje, s katerimi so podpirali družbine namene. V koledarji za 1882 pa na strani 139 opaziš, da se je minolega leta število udov skrčilo za 346. Kje so uzroki? Dotično poročilo pravi: Slaba letina, ki je vzlasti po toči hudo zadela večji del spodnje Štajerske, — nesrečne šolske razmere, vsled katerih se slovenski otroci v ljudskih šolah po Koroškem pomemljejejo in se potrebno poučevanje v maternem jeziku toliko zavira, da otroci slovenskih starišev slovenski še brati ne znajo, — občno pomanjkanje denarjev sploh, ki je nastalo tako silno, da v marsikateri prvle premožni kmetiji sedaj vsakdanjega kruha stradajo. Vse to je gotovo veliko krivo, da se je število družbenikov za nekaj skrčilo. Upati vendar smemo, da bodo knjige, ki so družbenikom za 1882 namenjene, po priporočbi in prizadevanji prijateljev in poverjenikov zopet družbi privabile dostojno množino novih udov. Tako beremo v družbinem oglasniku. Na slov. Štajerskem so milostljivi gospod knez in škof bili prvi, ki so prevzeli skrb za povspesevanje družbenih namenov. Kmalu potem namreč, ko so vlanjске knjige bile razposlane, so viši pastir duhovnikom po škofovini v posebnem pismu pokladali na sree, naj bi si prizadevali ljudem razjasnovati dobrodejni namen in neprecenljivo korist družbe sv. Mohora. Tote tukaj ne bomo dalje hvalili, saj jo njeno ravnanje samo dovolj hvali, kar bo brez dvombe sleherni bralec družbenih knjig moral sam priznati. Pristaviti hočemo le, da se je ravno v naši škofovini število družnikov zmanjšalo za 210 proti številu prejšnjega leta. Lavantska episkopovina je razdeljena v 24 dekanovin; v 11, ki so niže tiskane z razprtimi črkami, je število udov za leto 1881 narastlo, v 13 pa je padlo. Nekdo je preračunal, na koliko duš v posameznih dekanovinah pride 1 člen družbe sv. Mohora. Po tem računu dohaja dekanovini Slov. Bistrica za 1 uda 74 ljudij, Braslovice 32, Brežice 59, Celje 51, Dravsko polje 52, Gornji grad 38, sv. Jurij ob Ščavnici 48, Jarenina 60, Konjice 54, Kozje 65, Lasko 69, sv. Lenart na Goriškem 38, Maribor ob levi strani Drave (brez mesta)

60, Maribor na desnem obrežji 53, Mahrenberg 197, Nova cerkev 60, Ptuj 45, Rogatec 86, Skalska dolina 47, Šmarije 58, sv. Martin pri Slov. Gradci 73, Velika nedelja 42, Vuzenica 77, Zavrčje 55. Iz tega se vidi, da je največ udov v dekenovini Braslovice, a najmanje jih ima Mahrenberg. Izostalo jih je proti predzadnjemu družbenemu letu največ v dekanovinama Vel. nedelja (88) in sv. Jurij (78), najmanje pa v Mahrenbergu (1), narastel je broj najviše v Braslovicah (33), a najniže v Mariboru l. obr. (1). Vsled najnovejšega izkaza naša vladikovina šteje 463.286 duš, od teh je 8234 členov družbe sv. Mohora. Povprek pride tako 1 ud za 56 ljudij. To je pa še vse premalo. — Ob enem bi tudi radi nekaj pod ubo povedali. Po postavi mora namreč vsaka šola imeti svojo knjižnico. Raznovrstne spise posebič kupovati, to stane veliko cvenka, a skupi se vendar le primerno malo knjig. Šolski odbori naj bi toraj skrbeli za knjižnice posebno še s tem, da prilagajo k družbi sv. Mohora. Na ta način za majhen znesek v kratkem času obogatijo bukvarnico. Na slovenskem delu Štajara je do 226 šol. tote obiskuje 44.500 otrok. Leta 1880 je družbine spise dobivalo 61 šol, za sledeče leto 1881 jih je žalibog izstopilo 6, a na novo pristopilo 19. Tako je v lani družbine dobrote uživalo 74 šolskih zavodov. Kje so pa drugi? Ne mislimo, da bi jih od naročevanja odvracalo to, ker so tiskovine osnovane na krščanski podlagi. Saj tako daleč še menda nismo dospeli. Družbine spise lahko z mirno vestjo vsak učitelj podpiše, kakor to postava zahteva; te knjige oti ok bere brez vsake nevarnosti in zamore le k čednosti vzpodbujati. Pač z veselim srcem smo v koledarji, stran 30, našli, da je za ljudske šole Tominskega okraja pri Gorici naročeno po 41 iztisov. To se godi že več let zaporedom. Pojdi in stori tudi ti tako! Gospodje duhovniki in učitelji ter vsplah vsi šolski prijatelji naj skrbijo za mladež pošteno berilo od družbe sv. Mohora. Sicer pa, kako bi koristil milemu narodu slovenskemu in čast povspesoval slavnej družbi, ko bi slednje leto vsak stari ud družbi ostal zvest in te vsaj enega novega privabil. Nikar se izgovarjati, da imaš že veliko knjig. Človek se mora vedno učiti, a družba sv. Mohora je je tekom svojega 30letnega obstanka dokazala, da njene nove knjige vsako leto prinašajo udom drugo tvarino. Mi od svoje strani pa dobrega nikdar preveč storiti ne moremo.

M. K.

Gospodarske stvari.

Maščobo iz lesa spraviti.

Dva pota sta, po katerih se da maščoba iz lesa odpraviti. 1. Napravi se iz glin in jesiha testo, s katerim se les na debelo pomaže in potem več dni tako pusti. Na to se glinasto testo

proč vzame in les dobro zmiže, dokler mastna maroga ne premine. Če je treba, se tofo ravnanje v drugič in tretjič ponovi. Po zimski se mora les, kolikor mogoče, na topli kraj prenesti. 2. Se les z vročo vodo, v kateri je soda raztopljena, očiščuje. Po prvi poti se po malem maščoba do čista iz lesa izvleče, po drugi pa le bolj iz površine lesa, in maroge se pozneje zopet prikažejo. Tako se mastne maroge iz lesenih sobin podov z sodo za čas odpravijo, ali pozneje se zopet prikažejo. Pri sodih je treba oboje pomočkov rabiti. Dno se izvzame in notrajne stene soda se najpoprej z debelo capo prav dobro izribajo, z glinastim, z jesihom namešenim testom večkrat pomazejo in vsakokrat prav dobro izmijejo. Na to se potem dno in stranske stene z vodo, v kateri je soda raztopljena, omijejo in slednjič še le z vodo poplaknejo. Predno se pa sod ni z glinastim testom dobro pomazal, naj se pa soda ne rabi, ker po lesnih ljuknicah le prerada žajfa nastane, ki potem le teško v glinasto testo preide.

Spriden zrak iz kleti spraviti.

Pomoček je prav priprost in skoz in skoz zanesljiv. Tla kleti se z apnenim mlekom poškopijo, t. j. namreč voda, v kateri se je apno razpustilo in pomešalo. Isti namen se doseže, ako se apneno mleko v plitvih posodah, skledah po tleh sem ter tje razpostavi. Apno, v vodi raztopljeno, vso ogljeno kislino, ktera se v kleti nad tlami vlačí, na se potegne in tako prostor tega strupa očisti. Ko bi pa pri nadaljnjem vrenju se zrak zopet spridel, je to znamenje, da se je apneno mleko ogeljne kisline že toliko navzelo, da je nič več ne more na se vleči, da je, kakor se pravi, z njo nasiteno. V tem slučaju je treba posode z novim apnenim mlekom napolniti potem, ko se je že pokvarjena apnena voda proč vliła. Tako je mogoče, v vseh takih prostorih vedno zrak čist in zdravju neškodljiv ohraniti.

Grenkota v putru

je napaka, ki se le pregostokrat nabaja. Izvira pa ta napaka ali iz mrve, ali pa iz krivega in napačnega ravnanja z mlekom in smeteno, ali pa tudi, in sicer prav pogosto, iz obojega, kar je potem tim hujše. V navadnem govoru se ne razločuje, od kod grenkoba izvira. Puter je grenek, ali je potem tej napaki kriva mrva, ali krivo in napačno ravnanje z mlekom in smeteno, ali pa oboje vkup. In vendar bi bilo dobro, ko bi se tukaj tudi v besedi isvir grenkobe zaznamoval, kajti grenkoba, ktera izvira iz grenke mrve, je manjša napaka od one, ki izvira iz napačnega ravnanja z mlekom, ali ona, ki izvira iz obeh.

Če ima grenkoba putra svoj izvir v grenki mrvi, tako ta grenkoba ni toliko zoperna in ostudna, kakor pa tista, ki ima svoj vzrok v spridene smeteni. Taka je tako rekoč v naravi

mleka ležeča grenkoba putra iz spridene smetene zmedenega, kteri postane z časom naravnost ne-užitén.

Medovino ali „mesing“ svitlo vzribati.

V ta namen se vzame 1 del belega šelaka 5 delov vinskega cveta; ali pa 1 del šelaka, 1 del mastiksa in 7 delov vinskega cveta: ali pa 8 delov šelaka, 2 dela sandaraka in 1 del beneškega terpentinovca in 50 delov vinskega cveta; ali 12 delov sandaraka, 6 delov mastiksa, 2 dela elemija, 1 del beneškega terpentinovca in 64 delov vinskega cveta. Te zmesi se na medovino namažejo, ko se je prej vse druge nesnage čisto osnažila. Tudi s prsti se ne sme preveč po nji sem ter tje tipati. Dobro je, stvar, ki se hoče snažiti, na 75 stopinj Celsija razgreti.

Razstava perutnine in ptičev bo letos v Gradci od 25—29. marca. Na njo se morejo poslati: petelini, kokoši, kopuni, golobi, goske, purani, lepotični in ptiči pevci, živa in zaklana spitaná perutnina, orodje, spisi, sprave, kobače, ptičniki itd. Naglašá se do 11. marca pod adreso: Geflügelzuchtverein. Graz.

Vino novo, pretočeno velja 60—80 fl. štrtinjak v Mariboru.

Sejmi na Kranjskem 27. febr. na Igu, na Koroškem 27. febr. v Oberburgi, na Hrvatskem: 25. febr. v Ljubešnici, v Selu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slovenska posojilnica.)

Podpisani so ustanovili tukaj v Mariboru na podlagi postav od 9. aprila 1873 in 27. grudna 1880 „Posojilnico“ kot zadruzo z omejenim poroštvom, ktera je že začela svoje delovanje. Najpoglavitejši namen tega društva je, dajati svojim udom na kratek čas posojila po kolikor mogoče nizki ceni, in sicer v prvi vrsti na osobni kredit (up) in le izjemno proti nepremakljivi in premakljivi zastavi. Sredstva, da se dajejo ta posojila, se dosežejo s tem, da uložijo zadružniki zadružne deleže, in sicer ali po 10 goldinarjev kot opravilne deleže, ali po 100 goldinarjev kot glavne deleže, potem da se sprejmejo uklađe na hranilnične knjige, ktere sme uložiti vsak, ali je ud, ali ne, in tretjič s tem, da se ustanovi zadružni fond (reservni fond), kteremu se morajo odkazati vsled pravil vsako leto 10% čistega dobička in vstopnine novih zadružnikov. Vodstvo zadruge oskrbljuje ravnateljstvo, ktero obstoji iz ravnatelja, denarničarja, kontrolorja in četirih odbornikov. Nad ravnateljstvom zaradi njegovega delovanja čuva vedno nadzorništvo. Da se pa tudi tisti pložniki, kteri niso društveni udje, zamorejo prepričati o gospodarstvu z društvenimi denarji, imajo uložniki, kteri uložijo več ko 300 gold., vsled pravil pravico, samostojno voliti